

Az önkéntesség és az önkéntes csoporttagság hatása a hallgatói perzisztenciára

Fényes Hajnalka

Pusztai Gabriella

Markos Valéria

HUCER

Online konferencia

2021. május 27-28.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

"Társadalmi és szervezeti tényezők szerepe a hallgatói lemorzsolódásban"

„Az előadás a 123847 számú projekt keretében készült, ami a Nemzeti Kutatási Fejlesztési és Innovációs Alapból biztosított támogatással, a K-17 pályázati program finanszírozásában valósult meg.”

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

Kutatási kérdés

- A CHERD kutatóközpont 2005 óta követi nyomon a felsőoktatási hallgatók önkéntességének és önkéntes csoporttagságának alakulását Közép- és Kelet Európa több országának felsőoktatási intézményeiben.
- A hallgatók civil aktivitását két mutatóval is mértük, egyrészt hogy végeztek-e önkéntes munkát tanulmányaik során, másrészt mértük a diákok önkéntes szervezeti és csoporttagságait is, melyek az önkéntes munka potenciális színterei lehetnek.
- Ebben az előadásban a hallgatók civil aktivitásának a diákok tanulmányaik befejezése melletti elkötelezettségére, azaz perzisztenciájára (mely a lemorzsolódási esély inverze) való hatását vizsgáljuk többváltozós regressziós módszerrel, több háttérváltozó bevonásával.
- Kutatási kérdésünk, hogy a diákok önkéntessége és az önkéntes szervezeti csoporttagságukból képzett összevont mutató növeli vagy csökkenti a perzisztenciát avagy véd a lemorzsolódástól vagy inkább elősegíti azt, figyelembe véve a többi háttérváltozó hatását is.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Az önkéntesség trendjei

- A Debreceni Egyetemen a felsőoktatási tanulmányok alatt valaha önkéntesek aránya 2010-ben még 26, 2012-ben a bővebb (a határon túli térségeket bevonó) mintán 30, 2014-ben 37,1 százalék, míg 2019-ben már 46,8%.
- Ha csak a magyarországi almintát nézzük, a 2012-es 21%-ról 2014-re 29%-ra majd 2019-re 38%-ra nőtt ez az arány. A 2014 és 2019 közötti növekedésben közrejátszhatott, hogy 2016-ben volt az első olyan évfolyam a felsőoktatásban, akik már részt vettek az IKSZ-ben.
- Romániában a legmagasabb az arány (ott szakmai gyakorlatként is elismerik)

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Az önkéntesség új formái az egyetemisták körében az eddigi kutatások alapján

- **Karrierépítő önkéntesség**, melynek motivációi a kulturális tőke (tudás) és hasznos kapcsolatok, munkatapasztalat szerzése, életrajzba való „beírhatóság”.
- **Kapcsolatépítő önkéntesség**, mely nemcsak a karrierépítéshez hasznos kapcsolatokat jelenti, hanem barátok és egyéb ismerősök szerzését is.
- **Posztmodern önkéntesség**, ahol maga a részvétel a fontos, jó másokkal együtt lenni, identitást ad, például a zöld- és békeszervezetekben való részvétel.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

- **Szabadidős önkéntesség** például kulturális és sportszervezetekben, eseményeken (például fesztiválokon), de ezt csak akkor tekinthetjük önkéntességnek, ha mások javára is végez munkát valaki a tevékenység során.
- **Forgóajtós-önkéntesség**, melynek során a diákok kipróbálják magukat több munkáltatónál, ami segíti a karriertervezést, és a jelenség háttérében a fiatalokra jellemző un. kísérletező szocializáció áll.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Önkéntes csoporttagságok alakulása

- 2010-ben a Debreceni Egyetemen a diákok 12,2% vett részt vallási szervezetben, ami jelen mintánkban (2019) már a duplája, 24%.
- A sportegyesület vagy klubtagság (12-13%), kulturális (művészeti) csoporttagság (8-9%) alig változott, az ifjúsági érdekképviseleti szervezeti tagság nőtt (6%-ról 11,1%-ra), a politikai szervezetekben való részvétel is kissé nőtt (1,9%-ról 3,2%-ra)
- A diákok részvétele önkéntes és civil szervezetekben jelentősen emelkedett, míg korábban 3,4% és 5,2% vett részt ilyen szervezetekben, 2019-ben jótékonyági és karitatív szervezetben a diákok 13,2%-a, civil szervezetekben pedig a diákok 10,8%-a vett részt.
- Azonban 2019-ben a diákok átlagosan csak 0,88 csoport tagjai, a civil szféra fejletlensége miatt

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Szervezeti tagság és az önkéntesség kapcsolata

- A fiatalokra egyre inkább jellemző az alkalmi és projekt-típusú önkéntesség (rövidebb elkötelezettség, rugalmas, kevésbé állandó szervezeti keretek között végzett önkéntes tevékenység).
- Kutatásunkban nem kérdeztünk rá, hogy az önkéntességet szervezeti keretek közt végezték-e vagy nem, de a kétmintás t-próba azt mutatta, hogy 2019-ben, akik voltak önkéntesek, átlagosan 1,34, míg akik nem, átlagosan csak 0,49 szervezetben vettek részt ($p=0.000$), tehát a két tényező összefügg.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

A különféle szervezetekben való részvételi arány 2019

	Az önkéntesek körében	A nem önkéntesek körében	Összes diák
Egyházi szervezet vagy vallási kisközösség	35.9%	14.1%	24%
Sportklub vagy -egyesület	15.4%	11.4%	13.2%
Jótékonyági vagy karitatív szervezet	23.1%	2.7%	12%
Hallgatói önkormányzat vagy más érdekképviselői tagság	16.9%	6.2%	11.1%
Civil szervezet	17.9%	4.9%	10.8%
Művészeti csoport	12.2%	4.4%	8%
Egyéb csoport vagy szervezet	7.6%	4.2%	5.7%
Politikai szervezet, párt, mozgalom	5.2%	1.5%	3.2%

A perzisztencia mérése

- French et al. (2005) nyomán négy item:
- „a tanulmányok, amelyeket folytatok, hasznosak lesznek számomra a szakmai karrierem során”, és „nagyon elszánt vagyok a tanulmányaim befejezését illetően” (elkötelezettség Tinto)
- „szeretnék minél jobb tanulmányi eredményeket elérni”, és „mindent megteszek annak érdekében, hogy részt vehessek az előadásokon, szemináriumokon, gyakorlati órákon” (erőfeszítések Astin)

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

Fő hipotéziseink

- Astin (1984) involvement és Tinto (1993) integrációs elmélete szerint az intézményen kívüli szervezeti tagság, a campusból kivonó hatása révén csökkentheti a perzisztenciát.
- Inglehart (2003) szerint azonban a fiatalok önkéntessége inkább egyéni tevékenység, nem jár szervezeti tagsággal, és ebben az esetben a szervezeti tagságok intézményekből kifelé vonzó hatása nem érvényesül.
- Milem és Berger (1999) szerint az önkéntesség a felsőoktatási hallgatók körében, akár szervezett, akár nem szervezett formában történik, erősíti a tanulmányok befejezése melletti elkötelezettséget. **Erre alapozva mi is azt feltételezzük, hogy önkéntesség erősíteni fogja a perzisztenciát, egyéb változók kontrollja mellett is.**

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

- Kutatásunkban a diákok szervezetekben és csoportokban való részvételére, mint az önkéntesség potenciális színtereire tekintünk.
- Astin (1984), Tinto (1993) valamint Milem és Berger (1999) eredményeire építve azt feltételezzük, hogy **a diákok csoporttagságaiból képzett összevont index, melyben nem csak egyetemen belüli, hanem egyetemen kívüli szervezetek is szerepelnek, nem növeli és nem is csökkenti a perzisztenciát.**

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Adatok és változók

- PERSIST 2019 kutatás (N=2199), magyar minta kvótás, határon túliak csoportos teljeskörű lekérdezés, öt ország nappalis másod- és harmadéves hallgatói
- Független változó: perzisztencia főkomponens (4 item)
- Fő magyarázóváltozók: végzett-e önkéntes munkát egyetemi éve alatt, szervezeti és csoporttagságok (8 item, index),
- Kontrollváltozók: a nem, apa és anya iskolázottsága, anyagi háttér (objektív, szubjektív, család, diák), 14 éves kori településtípus, individuális és kollektív vallásosság, kapcsolati tőke indexek (szülők, oktatók, csoporttársak, külső barátok)

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

	Beta	Beta	Beta	Beta	Beta
Önkéntes csoporttagság index	0.03	0.004	-0.002	-0.034	-0.035
Önkéntesség		0.076**	0.081**	0.073**	0.061*
Nem (1: férfi)			-0.150***	-0.130***	-0.115***
Anya elvégzett osztályainak száma			-0.004	-0.004	-0.012
Apa elvégzett osztályainak száma			0.014	0.013	0.012
Objektív anyagi helyzet index (család)			-0.053	-0.028	-0.058*
Relatív anyagi helyzet (család)			0.023	0.011	-0.010
Objektív anyagi helyzet index (diák)			0.065*	0.053	0.059*
Szubjektív anyagi helyzet (diák)			0.068*	0.069*	0.055*
14 éves kori településtípus (1: város)			-0.013	0.008	0.013
imádkozási gyakoriság				0.145***	0.122**
templomba járási gyakoriság				-0.013	-0.027
szülőkkal való kapcsolat index					0.180***
oktatókkal való kapcsolat index					0.067*
csoporttársakkal való kapcsolat index					0.076**
külső barátokkal való kapcsolat index					0.004
Adj R-square	0.000	0.005	0.037	0.053	0.1

Összegzés, kitekintés

- Eredményeink szerint a tanulmányok befejezése melletti elkötelezettség nagyobb azok közt, akik voltak önkéntesek egyetemi éveik alatt egyéb tényezők kontrollja mellett is, azaz az **önkéntesség véd a lemorzsolódás ellen, és az önkéntes szervezeti csoporttagságok sem voltak a campusból kivonó tényezők.**
- Éppen ezért szükség lenne a felsőoktatásban a térségben jórészt még ismeretlen **service learning** típusú tantárgyak curriculumba való beillesztésére és az önkéntesség **szakmai gyakorlatként** való elismerésére, hiszen ez növelni fogja az „igazi” önkéntességet is, ami pedig növeli a bennmaradás esélyét.

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

- Jó lenne **kARRIERIRODÁKAT** működtetni az egyes karokon, tanszékeken, ahol tanulás mellett végezhető önkéntes és fizetett munkalehetőségeket kínálnak a hallgatók számára.
- A diákok **SZERVEZETI RÉSZVÉTELE** még alacsony a vizsgált térségben. Ennek ösztönzésére az egyetemek felkínálhatnának helyszínt, például a **VALLÁSOS IFJÚSÁGI SZERVEZETEKNEK**, támogathatják az aktív **SZABADIDŐS SPORTOLÁS**ban érdekelt amatőr hallgatók részételét az egyetemi csapatokban, emellett fontos a **KULTURÁLIS (MŰVÉSZETI) CSOPORTOK** népszerűsítése, akár tanulmányi kreditekért elvégzendő, szabadon választható tantárgyak formájában is. Az egyetemeken belüli csoporttagságoknak így **jobban érvényesülne az egyetembe integráló szerepe.**

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE

Köszönjük a figyelmet!

NEMZETI KUTATÁSI, FEJLESZTÉSI
ÉS INNOVÁCIÓS HIVATAL

AZ NKFI ALAPBÓL
MEGVALÓSULÓ
PROGRAM

AZ INNOVÁCIÓ LENDÜLETE